

PROPAGANDA AFİŞ SANATININ
İDEOLOJİK BİR AYGIT OLARAK
SÖYLEME TEZAHÜRÜ

BEGÜM AYLIN ÖNDER

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

PROPAGANDA AFİŞ SANATININ İDEOLOJİK BİR AYGIT OLARAK SÖYLEME TEZAHÜRÜ

Begüm Aylin ÖNDER

Yayına Hazırlayan ve Editör: Ertan Akkaş

Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

2022 Ekim, Ankara

ISBN No: 978-625-7424-65-3

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Meteksan Matbaacılık ve Tek. San. Tic. Aş.

Sertifika No: 46519

Beytepe Köyü Yolu Bilkent No:3 06800

Çankaya – Ankara / TÜRKİYE

T: +90 312 266 44 10 / 652

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

PROPAGANDA AFİŞ SANATININ
İDEOLOJİK BİR AYGIT OLARAK
SÖYLEME TEZAHÜRÜ

BEGÜM AYLİN ÖNDER, 2008 yılında lisans eğitimini Beykent Üniversitesi'nde bölüm birincisi, okul üçüncüsü olarak tamamlayan Begüm Aylin Önder, aynı yıl Habertürk TV/Gazete haber merkezinde grafik tasarımcı olarak görev almıştır. Burslu olarak okumaya hak kazandığı İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Tasarımı Bölümü'nde yüksek lisans eğitimini 2012 yılında tamamladıktan sonra, Al Jazeera Televizyonu, Haber Merkezi, Yaratıcı Medya bölümüne departman sorumlusu olarak transfer olmuştur. 2015 yılında radikal bir karar alarak akademiye yönelmiş olan Önder, bu tarihten 2021 yılına kadar İstanbul Bilgi Üniversitesi Grafik Tasarımı Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak çalışmıştır. Birbirinden farklı pek çok sektörde reklam filmi, kurgu, tasarım, marka ve projelendirme görevi üstlenmiş olan Önder, 2020 yılında İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora/Sanatta Yeterlik eğitimini tamamlamıştır. 2020 Aralık ayından 2022 Ağustos ayına kadar İstanbul Aydın Üniversitesi İletişim Fakültesi Görsel İletişim Tasarımı bölümünde öğretim üyesi ve bölüm başkanı olarak çalışan Önder, Eylül 2022 tarihinden beri İstanbul Arel Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Görsel İletişim Tasarımı bölümünde öğretim üyesi ve bölüm başkanı olarak görev yapmakta olup, İstanbul Bilgi Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Dijital Oyun Tasarımı bölümünde ise dersler vermektedir. Ulusal ve uluslararası sergileri bulunan Önder'in çalışma alanları; NFT, metaverse, artırılmış gerçeklik, dijital toplum, iletişim, yeni medya, yapay zekâ, Z kuşağı, dijital kuşak, reklam tasarımları, dilbilim ve göstergebilim üzerine araştırmalar yapmaktadır.

Canım annem ve babama...

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	9
SUNUŞ.....	11
GİRİŞ	13

BİRİNCİ BÖLÜM PROPAGANDA VE ESTETİZE EDİLMİŞ POLİTİKA

1. TARİHSEL ÇERÇEVDE İKTİDARIN MEŞRUIYET ARACI OLARAK PROPAGANDA KAVRAMI	19
1.2. GÜÇ İLİŞKİLERİ BAĞLAMINDA GÖZETİM	29
1.3. PROPAGANDANIN ÖNEMİ, ÇEŞİTLERİ VE ÖZELLİKLERİ	35
Kapsamı ve Çeşitleri Açısından Propaganda	37
1.4. MESAJ TAŞICI AKTÖRLERDEN SANAT AFİŞLERİNİN PROPAGANDAYA TEZAHÜRÜ	41

İKİNCİ BÖLÜM KİTLELERİN YÖNLENDİRİLMESİ VE PROPAGANDA

2.1. HİTLER İDEOLOJİSİNDE PROPAGANDA.....	59
2.2. SOVYET İDEOLOJİSİNDE PROPAGANDA	75

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM RUSYA- UKRAYNA HİBRİT SAVAŞINA YÖNELİK ÜRETİLEN PROPAGANDA FAALİYETLERİ ÜZERİNDEN BİR ANALİZ

3.1. RUSYA VE UKRAYNA TİPİ HİBRİT SAVAŞ	99
3.1.1. Stalin Sonrası Rusya'da Yaşananlar	99
3.1.2. Ukrayna- Rusya'nın Geçmişi ve Bugünü.....	101
3.2. UKRAYNA-RUSYA SICAK SAVAŞ DÖNEMİNDE ÜRETİLEN AFİŞLER.....	109
3.2.1. Çalışmanın Amacı, Yöntemi ve Soruları:	109
3.2.2. Çalışmanın Evren, Örneklem ve Sınırlıkları:	110
3.2.3. Bulgular:	111
3.3. RUSYA CEPHESİ PROPAGANDA FAALİYETLERİ KAPSAMINDA ÜRETİLEN AFİŞLERİN ANALİZİ	113
3.3.1. "Z" (Zapad) Kodlu Propaganda Afışı.....	113
3.3.2. Rusya'nın Suikast Timi Wagner Kodlu Propaganda Afışı.....	120
3.3.3. Moskova Süper Putin Kodlu Propaganda Afışı.....	126
3.4. UKRAYNA CEPHESİ PROPAGANDA FAALİYETLERİ KAPSAMINDA ÜRETİLEN AFİŞLERİN ANALİZİ	133
3.4.1. Rus Gemisi Kodlu Propaganda Afışı	133

3.4.2. Putin ve Z Sembolü Kodlu Propaganda Afişî Edimsel Açîdan Putin ve Z Sembolü Kodlu Ukrayna Yapımı Propaganda Afiş Çözümlemesi	139
3.4.3. Putler Kodlu Propaganda Afişî	143
SONUÇ YERİNE	149
KAYNAKÇA	153

ÖNSÖZ

Tarihsel süreç içinde her iktidar; kendi ideolojisini benimsetmek, kitleleri mevcut toplumsal sisteme itaat ettirmek ve egemen söylemi yeniden üretmek için iletişim araçlarını bir propaganda enstrümanı olarak kullanagelmıştır. Antik çağlardan günümüze, iktidarı ve onun gücünü simgeleyen farklı formlardaki görsel iletişim araçları, aynı zamanda birer propaganda aracı işlevi görmüştür. Taş tabletlerdeki amblemlerden ilk para birimi olan sikkenin üzerindeki amblemlere, katedrallerdeki ikonlardan plazaların duvarlarındaki afişlere, 20. Yüzyılın basılı afişlerinden 21. Yüzyılın dijital afişlerine uzanan süreçte, Foucault'un işaret ettiği gibi iktidar her yerde ve çoğul bir görünüm arz etmiştir. Ancak görsel kültür ve afişler özellikle 19. yüzyıldan günümüze iktidarların elinde en güçlü aparatlardan birisi haline gelmiştir. Zira dünün pasajlarının yerini bugün AVM'ler ve sanal marketler almış, yeni medya geleneksel medya araçlarını dönüştürmüş ve adeta dijital bir kültür oluşturmuştur. Tıpkı para gibi afişlerin de dijitalleştiği günümüz dünyasında, iktidarlar için görsel iletişim araçları kitleleri manipüle etmede ve kendi saflarına çekmede başat bir güçtür.

Sovyet Rusya'sında Komünizmin, Nazi Almanya'sında Nazizm'in ve Mussolini İtalya'sında Faşizmin yerleşmesinde propaganda filmlerinin ve afişlerinin önemli bir işlevi olmuştur. Baudrillard'ın belirttiği gibi Körfez Savaşı televizyonda seyirlik bir izleneye dönüşmüş, Bin Ladin ve Gaddafi'nin Batı karşısındaki yenilgisi geleneksel ve yeni medya platformlarından ilan edilmiştir. Şu halde her iktidar kendi söylemini üretirken kendi gerçeğini ortaya koymakta ve adeta kitleleri ideolojisinin üreticisi, kahramanı ya da suç ortakları konumuna indirgemektedir.

Bu kitap, aynı zamanda bir sanat yapıtı olabilme potansiyeline sahip olan afişlerin, günümüz dünyasında bir savaş stratejisinin parçası olarak nasıl propaganda aracına dönüştürüldüğüne dikkatleri çekmektedir. Yakın tarihte, Sovyet ve Hitler ideolojisinin yerleştirilmesinde propaganda afişlerinin önüne işaret etmekte ve örneklerle afiş tasarımının bir bilinç inşası olduğunu gözler önüne sermektedir. Son olarak, Rusya ile Ukrayna arasındaki hibrit savaşın meşrulaştırılmasında kullanılan afişlerin karşılaştırılmasını yapan kitap, adeta okurunu işbirliğine çağırmakta, eleştirel ve savaş karşıtı bir bilinç önermektedir.

Prof. Dr. F. Neşe KAPLAN
İstanbul, 2022.

SUNUŞ

Yaygın kitle araçlarının etkisinin yoğun olarak hissedildiği günümüz dünyasında bu araçlar onları ellerinde bulunduran egemen iktidar güçleri için oldukça önemli bir yere ve büyük işleve sahiptir. Bu güçler, kendi görüş ve düşüncelerini hayata geçirmek, dünya kaynaklarını istedikleri ölçüde kendi yarar ve ihtiyaçlarına yönelik kullanabilmek maksadıyla, geniş kitlelere ulaşma ve bu kitleleri taraflı ve amaçlı olmak koşuluyla manipüle etmek için çok çeşitli iletişim araçları ve iletişim yöntemlerine başvurmaktadır. Bu manipülasyonu hayata geçirirken, muktedir güçlerin bireyler üzerinde yaratmak istedikleri etki ve hâkimiyetin kilit noktası ise kitlelerin bireysel 'rıza'sının üretilmesidir. Böylece politik amaçlı üretilen tüm söylemler karşısında birey, rahatlıkla depolitize edilebilmekte, gerçeklikten uzaklaşmakta ve bunun sonucunda kitleler, hakîm güçlerin etkisi altına girerek, onları etkisiz kılmaktadır. Gerek egemen güçlerin gerek egemen olmaya çalışan grup ya da toplulukların bu bağlamda geliştirdikleri eylemlerin ideolojiden beslendiği gerçeğinden hareketle, özellikle toplumsal spekülasyon ve çalkantıların yoğun olduğu dönemlerde toplumsal angajmana sahip ideolojiler, kendi politik eylemleri üzerinden motivasyon üretirler. İşte bu noktada, gücü elinde barındıran iktidar ya da aday grupların sahip olduğu ideolojileri bunu gerçekleştirirken ise çok çeşitli semboller üreterek söylemin fikirden öteye taşınmasına olanak sağlar.

Pek çok işlevinin yanı sıra temelde; bir mesajı, fikri, düşünceyi, ürünü ya da hizmeti tanıtmak, onu kitlelere yaymak/duyurmak maksadıyla kullanılan ve her türden medya üzerinde rahatlıkla kendine yer bulabilen; bu özellikleri sayesinde iletişimin en önemli araçlarından biri olan afişler sözkonusu olduğunda ise; kalabalık grup ve topluluklara ideolojilerin yansıtılmasında en çok kullanılan iletişim aygıtlarının başında geldiği görülür. Öyle ki, mevcutta bulunan hakîm ideolojinin yegâne aktarıcısı olarak görev yapmakla beraber afişler, aynı zamanda söylem üretiminde aynı güçler tarafından bir propaganda aracı olarak da kullanılabilir. Nitekim çağlar öncesi toplumlardan bu yana yaşanan her dönemde, görsel disiplinler nezdinde yer alan sanata ait pek çok formun, bazen tek başına bazen ise bir ya da birkaç formla bir araya gelerek egemen güçlerce propaganda faaliyetleri açısından kullanıldığı görülmektedir. Dahası esteteze edilerek propaganda aracına rahatlıkla dönüşebilen ve bu özelliği ile de politik ideolojiler tarafından sık başvurulan araçlardan olan afişler, toplulukların yönlendirilmesinde, mevcut ideolojik söylemin yayılmasında ve hedefte yer alan kitlelere bir fikrin ya da mesajın propaganda

aracı olarak kullanılması ve iletinin doğrudan aktarılmasında önemli bir konuma sahiptir. Burada geliştirilen ideolojik söylemlerde belirleyici ölçüt ise afişi aracı olarak kullanan güçlerin, hangi amaca yönelik söylem ürettiğidir. Bu noktadan hareketle afiş tasarımlarının, sadece amaç değil aynı zamanda araç olarak da güçlü bir etkiye sahip olduğu rahatlıkla söylenebilir. Afişler, tarihi referanslar göz önüne alındığında, modern tasarımların ötesine geçerek boyut atlamış ve yer yer estetik içinde sunulan, ekseriyetle Soğuk Savaş döneminden sonra boy gösteren faşist politikaların da vazgeçilmezlerinden biri haline dönüşmüştür. Çoklu amaçlar için kullanılabilen afiş tasarımları, bir yandan sanatın politik gücünü kanıtlarken öte yandan yarattığı evrende ideolojik söylemlerin bire bir taşıyıcısıdır. Tarafsızlığını I. Dünya Savaşı'ndan sonra rafa kaldıran propaganda ise, her ne denli birbirinden farklı görüş ve tanımlamaya sahip olsa da temelde ideolojik egemen güç ve toplumlarla ilgilidir. Var olan gerçekliğin çarpıtılması ile kısmen ya da tamamen ortadan kaldırılan gerçeklik algısı, ideolojilerin propaganda aracına dönüşmesiyle birlikte gerçeğin yeniden inşa edilmesinde önemli bir özelliğe de sahiptir. Nitekim egemen güçlerin bireyler ya da topluluklar üzerinde menfaate hizmet ediyormuş gibi gerçeklik yanılgısı yaratmaları, kitlelere büyük tesir eden afişler üzerinden yeni söylem oluşumunun daha rahat üretilerek dolaşıma sokulmasında oldukça baskın hale gelmektedir.

Bu çalışmada, yargısal örneklem yöntemiyle seçilen Sovyet İdeolojisi'nden Faşist Nazi politikalarına geçilerek, bu dönemde yürütülen propaganda faaliyetleri ile afişlerin ürettiği söylemler ele alınacaktır. Çalışmanın spekülasyon kalmaması açısından alan yazında geniş bir tarama yöntemi kullanılarak görsel iletişim aracı olarak afişin ideolojik söylemlere etkisi ve propaganda aracına dönüşümüne yer verilecektir. Çalışma kapsamında ele alınan örneklem üzerinden afişler, seçmece bir yöntem kullanılarak değerlendirilecek olup, elde edilen bulgular, 21. yüzyılda hala devam eden (Temmuz 2022) Ukrayna-Rusya sıcak savaş döneminde propaganda aracı olarak kullanılan afişlerdeki semboller ve söylemler açısından karşılaştırılacaktır. Bu araştırma propaganda amacı ile kullanılan ve görsel iletişimin güçlü araçlarından biri olan, çok yönlü aktarıma sahip afişlerin ideolojilerin inşasında aldığı role ilişkindir. Bu bağlamda çalışma, afiş ve ideoloji arasındaki diyalektik ilişkiyi ortaya çıkarmayı hedeflemektedir. Gerçekleştirilen çalışmanın, sosyal bilimler alanı ile özellikle görsel tasarım disiplinleri açısından faydalı olacağı düşünülmekle birlikte çalışmanın, hem güncelliği hem de egemen güç ideolojiler-sanat ve propaganda arasındaki örtük ilişkinin açığa çıkarması açısından alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İdeoloji, Kitle İletişimi, Afiş, Propaganda, Faşizm, Söylem, Görsel Üretim.

Begüm Aylin ÖNDER
İstanbul, 2022.

GİRİŞ

Propaganda, rüştünü her ne kadar 20. yüzyılda ispat etmiş ve bu yüzyılla birlikte sıklıkla kullanılan bir terim haline gelmiş olsa da aslında Antik Çağ'dan günümüze uzanan bir tarihe sahiptir. Genel manada propaganda, iktidar güçler tarafından kendi otoritelerinin tesis edilmesi ve yönettikleri topluluk ya da gruplar üzerinde istenilen etki ve yönlendirmeyi sağlamlaştırmak amacıyla politik eylemler çerçevesinde şekillenen bir araç görevi üstlenmektedir. Propaganda tanımlamalarında "iktidar" olarak sıklıkla karşımıza çıkan kavram ise, genel manada siyaset biliminin uğraşlarından biri olmakla birlikte egemenlik, meşruiyet, otorite ve güç alanlarıyla temas halindedir. Bu konuya kafa yoran ve çağdaş Siyaset Bilimi'nin öncü isimlerinden olan Alman düşünür ve sosyolog Max Weber (1864-1920), modernist çağın gerekliliklerine göre toplumda işbölümü ve uzlaşmanın olması, yetkinlik ve sürekliliğin sağlanması gerekliliğine vurgu yaparak, itaat ve itaati sağlayan davranışları otorite ve meşruiyet tipolojisi ile açıklamıştır. Ona göre, geleneksel toplum yönetim biçiminin modern toplum bürokrasilerinin ortaya çıkması ile birlikte daha akılcı ve ekonomik sistem bağlamında ise rasyonel hale dönüşmüştür. Böylece ortaya yeni türden ancak oldukça karmaşık bir sistem çıkmış, bu sistem dâhilinde ise geleneksel toplum yönetiminde var olan keyfilik ve sorumluklara yönelik rastgele seçimler artık geçerliliğini yitirmiştir. Bu konuya ilişkin Weber, toplumbilimsel açıdan gerçekleştirdiği çalışmalarında "geleneksel", "karizmatik" ve "yasal-ussal" meşruiyeti belirleyen üç tür temel anlayışı ortaya koymuştur." (Poggi, 2002: 123). Onun yaklaşımına göre iktidar (egemenlik), "bir toplumsal münasebet içinde iradesini muhalefete rağmen hâkim kılabilme ihtimali, bu ihtimal neye dayanmış olursa olsun yaptırım gücü derken, muayyen içerikteki bir emre belli şahıslar tarafından itaat edilmesidir" (Weber, 2012: 101). Weber iktidara ilişkin geliştirdiği tüm argümanlarında herhangi bir topluluk ya da gruba dâhil olan bireylerin, onları yöneten kimselere neden itaat ettiği sorusu üzerine yoğunlaşmış ve itaat edilen ile itaat edenlerin arasındaki güven ilişkisinin oldukça önemli olduğunu vurgulamıştır. Eş deyişle, Weber'e göre iktidarın temel ögesi, otoritedir ve otorite; "bir kişi ya da grubu diğerlerinden üstün kılan güç anlamına gelmektedir" (Giddens ve Sutton, 2018: 361). İnsan topluluklarının bir arada yaşamasının sonucunda toplumun her kademesinde ortaya çıkan iktidar kavramını, Bertrand Russell (1872-1970) ise, şu şekilde açıklar: İktidar, "bedeni üzerine doğrudan doğruya bir güç uy-

gulayarak (mesela, hapsederek, öldürerek); Kandırma ve belli bir yöne sevk etme aracı olarak mükâfat ya da ceza vererek (mesela, iş vermek veya işsiz bırakmak); Fikirlerini etkileyerek (mesela, en geniş anlamıyla propaganda) gibi fikirlerini etkileyerek bireyleri etkisi altına alabilmektedir” (Russell, 1976: 44). Benzer şekilde Fransız düşünür, Michel Foucault (1926-1984), iktidar ve özneye yoğunlaşarak iktidarı şöyle tanımlar; “iktidar; kendi örgütlenmelerini kendi oluşturan, güç ilişkilerini dönüştüren, güçlendiren ya da tersine çeviren bir süreç ve bu güç ilişkilerini etkili kılan stratejilerdir” (Canpolat, 2003: 99). O, devlet aygıtını yapıbozuma uğratmakla birlikte iktidarı siyasi kurumlarda değil; yönetim erklerince oluşturulan, inşa edilen ya da düzenlenen alanlarda; okul, hapisane, aile, tımarhane ya da fabrika gibi yapılarda incelemiştir. Sanayi kapitalizminin yükselişi ile birebir örtüşen ve Foucault tarafından “biyo-iktidar” olarak adlandırılan kavramda düşünür, iktidarı biyolojik nitelikleri ve biyo-politik gerçekliği olan özne üzerinden ele alır ve çalışmalarını toplumun en küçük yapı taşı olan birey üzerinde yoğunlaştırır. Ona göre insan bedeni, tarihin her döneminde ve her toplumda daima iktidarın nesnesi konumundadır. Eskiden salt disiplinci yapıda olan iktidarda sadece “itaatkâr” olması beklenen insan bedeni, modernist dönemde üretici konumuna yükselmiş ve “yararlı” hale gelmiştir. Bu bakımdan insan çokluklarıyla ilgilenen yığınlaştırıcı teknik ve taktiklere sahip, denetime dayalı bir mekanizmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Biyo-politika olarak karşımıza çıkan bu kavramı Foucault ilk defa “Toplumsal Tıbbın Doğuşu” adlı konuşmasında kullanmıştır. Bu konuşmasında bahsettiği biyo-politika, tıbbın dönüşümü ile ilgili iken oldukça önemli vurgulara sahiptir; “Birincisi; çok sayıda bedeni içine alan hem biyolojik hem de iktidar sorunu olarak sayılan “nüfus” odaklıdır. İkincisi; kitleyi kendi zaman dilimleri içinde değerlendirerek nüfustaki olgulara yönelik işlev gösterir. Son olarak da; öngörülere ve istatistiki verilere dayalı bir mekanizma kurarak global düzeyde müdahaleyi amaçlar (Foucault, 2002: 251-252).” Başka bir ifadeyle iktidar toplumdaki bireyler üzerinden elde ettiği bilgileri kullanarak ortalama bir insan inşa eder ve bunun dışında kalan kişileri tehlikeli, eğitilmeye ihtiyaç duyulan kimse olarak ilan eder. Her ne kadar Foucault biyo-politika ve biyo-iktidar kavramlarını zaman zaman birbiri yerine kullansa da biyo-iktidar Foucault okumasında; organik erkin biyolojik olanı disipline etmesi, sisteme tabi kılabilmesi için doğrudan bireylerin bedenleri üzerinde etki göstermektedir. Oysa biyo-politika liberalizm ile birlikte ortaya çıkmış, birey bedenlerini disipline ederek, sisteme tabi kılmasının ötesinde toplumsal (nüfusun) beden ile ilgilenen bir tekniklerdir. Bu teknikler dâhilinde ise nüfus verilerinden, toplumun cinsiyet dağılımına, doğum ve ölüm oranından toplumun genel sağlık konularını gözetlenmesi ya da kontrol edilmesi yer alır. Bu açıdan biyo-politika yaşamın kendisi ile yakından ilişkilidir. Bu bağlamda iktidar tarafından egemenlik altına alınarak, politik bilginin denetime tabi tutulmak

koşuluyla birey bedeninin işlevselliğine (üretkenliğine) de eğilen biyo-politika “iktidarın yönetme gücünü değil; yönlendirme, dönüştürme ve koordine etme gücünü ifade eden çok boyutlu bir güçler toplamının genel bir niteliği” şeklinde tanımlanabilir (Baştürk, 2013: 244). Foucault insan bedeninin sürekliliği ve devamlılığı için birey bedenini yaşatmayı hedefleyen biyo-politikanın, öldürme gücü ve işlevine dair sorulara yanıt aradığı noktada ırkçı düşünce yapısına eğildiği görülür. Ona göre ırkçılık kavramını devlet alanına sokan biyo-iktidarın ortaya çıkışıdır. Ona göre ırkçılık, yönetim erkinin yaşaması gerekenler ile ölüme mahkûm olanlar arasındaki ayrımdır. Bu nedenle Foucault bu kavramı iktidarın “öldürücü” işlevi olarak tanımlar. Ona göre, biyolojik bağlamda insan türleri arasındaki farklılıkları ortaya koymak, ayırtmak, ast-üst ilişkisi kurmak için kullanılan ırk ayrımı, nüfus içindeki topluluklar açısından ileri ya da geri olarak konumlandırmayı mümkün kılmaktadır. Nüfusun alt birimlere ayrılmasını mümkün kılan bu türden ırkçılık ise biyolojik devamlılığın oluşturulmasında toplumu parçalama eylemi olarak karşımıza çıkabilmektedir. Nitekim, 20. yüzyıla damga vuran Nazizm, saf Alman ırkının üstünlüğü ve bütünlüğünün korunmasına yönelik geliştirdiği politikalarında, öznelere doğrudan yaşamayı hak eden ve ölmesi gerekenler olarak yaklaşmıştır. Dahası iktidarın söylemleri kısa süre içinde hayata geçirilerek Yahudi inancına sahip bireylerin önce toplama kamplarına gönderilmesine ardından sayısız işkenceden geçirilerek toplu katliamlara varan politikaların izlenmesine sebep olduğu görülmektedir. Bu dönemde ayrıca saf Alman ırkı beden inşasında iktidarın çok çeşitli kısırlaştırma ve kontrol politikaları yürüttüğü böylece toplumdaki karşıt olan tüm ırkların yok edilmesi üzerine kurulan bir anlayış izlediği ve uyguladığını bunları yaparken ise propagandanın ikna gücünü çok etkili kullandığını bize göstermektedir.